

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta 31.10.2024 § 47

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2025 talousarvioksi sekä vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmaksi

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta haluaa tuoda seuraavat, lautakunnan strategisten vastuualueiden näkökulmasta keskeiset nostot aluehallitukselle ja aluevaltuuston neuvottelutoimikunnalle talousarvioneuvotteluita varten:

Vuoden 2025 talousarvio sekä vuosien 2025–2027 taloussuunnitelma sekä kooste tukevat TKI-yksikön painopisteitä palvelustrategiassa. Kirjaamistyön automatisointi ja käännös- sekä tulkkauspalveluiden automatisointi tukevat työntekijöitä ja digitaalisen asiointin käyttöönotto helpottaa asiakkaidemme arjen sujuvuutta. Tekoälyä hyödynnetään pilotoinneissa monipuolisesti työntekijöiden ja asiakkaiden eduksi. Asiakasohjauksen kehittämällä yhteyden saantia nopeutetaan ja sujuvoitetaan digitaalisen asiointin lisäksi monin muin tavoin palvelustrategian mukaisesti. Lautakunta pitää tärkeänä, että muutoksessa turvataan niiden asiakkaiden palveluiden saanti, jotka eivät voi tai osaa digitaalista asiointia käyttää. Lautakunta toivoo seurantaa asiakkaiden matalan kynnyksen palveluiden saavutettavuudesta ilman digitaalisia palveluita.

Konsernihallinnon henkilöstömenojen vähentämisellä voi olla vaikutuksia prosessien sujuvuuteen ja sisäiseen palvelutasoon mikä on ristiriidassa palvelustrategiassa asetettujen tavoitteiden kanssa. Lautakunta on huolissaan resurssileikkausten vaikutuksista hankkeiden jatkuvuuteen, tutkimus- ja kehittämistoiminnan laatuun, määrään ja pitkän aikavälin innovaatio- ja kehitystoimiin. Lautakunta toivoo palvelualueen keskeisissä tunnusluvuissa esityksen TKI-yksikön käytössä olevasta sisäisestä ja ulkoisesta rahoituksesta ja sen kehityksestä vuosittain.

Talousarvion panostukset asiakas- ja potilastietojärjestelmämuutokseen sekä uuteen digitaaliseen asiointialustaan tukevat palvelustrategiaa. Palvelustrategian

mukaisesti yhtenäinen asiakas- ja palvelutietojärjestelmien käyttöönottoprojekti etenee ja kokonaisuutta kehitetään aikataulussa. Uusi digitaalinen asiointialusta chat- ja videovastaanottoineen parantaa asiakkaiden palveluiden saatavuutta perustasolla. Talouden perusjärjestelmien uudistaminen tukee palvelustrategiaa.

Palvelustrategian mukaisesti kotiin vietävää teknologiaa lisätään lääkeautomaattien ja etähoivan osuutta kasvattamalla sekä kehitetään eri teknologioiden hallintaa ja yhteensopivuutta. Etähoivan kasvattaminen on tehtävä asiakaslähtöisesti ja turvattava niiden asiakkaiden palveluiden saanti, jotka eivät etähoivaa voi käyttää tai siihen sovellu.

Osaamista ja johtamista kehitetään systemaattisesti lisäämällä tiedolla johtamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Lautakunta toivoo, että tutkitun tiedon hyödyntämistä kehitetään palvelustrategian mukaisesti henkilöstön kanssa sosiaalityön sekä terveydenhoidon erityispiirteet huomioiden. Toimintaa tehostaessa on tärkeää kiinnittää huomiota työntekijöiden jaksamiseen sekä koulutukseen sekä mahdollistaa sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö toimivilla yhteistyörakenteilla ja järjestelmillä palvelustrategian mukaisesti.

Digitaalisen tuen ja asiointin vahvistaminen parantaa palveluiden saavutettavuutta lasten, nuorten ja perheiden palveluissa palvelustrategian mukaisesti. Muiden kuin kansalliskieliryhmien osalta talousarviossa on huomioitu maahanmuuttajaperheet, jotka pyritään tavoittamaan ja palvelemaan aiempaa paremmin.

Palvelustrategian mukaisesti kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö tulisi olla toimivaa ja tavoitteellista sekä palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä tulisi olla mukana sidosryhmät. Talousarviossa kuvataan panostukset järjestöjen kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön. Kuntien ja muiden toimijoiden kanssa konkreettisia toimenpiteitä ja panostuksia tavoitteiden toteuttamiseksi talousarviossa ei ole. Esimerkiksi talousarviossa ei esitellä hyvinvointialueen panostuksia pitkäaikaistyöttömien terveyden ja toimintakyvyn seurantaan kuntayhteistyön osoittamiseksi, eikä asunnottomuuden vähentämiseksi tehtävän yhteistyön kehittämiseksi.

Lautakunta toivoo raportointia lautakunnalle kuntien, korkeakoulujen, yritysten, järjestöjen ja maahanmuuttopalvelutoimijoiden yhteistyön toteutumisesta ja on huolissaan resurssien niukentamisen vaikutuksista yhteistyön toteutumiseen.

Lautakunta ilmaisee huolensa myös järjestöavustusten niukkuudesta sekä jakoperusteista suhteesta siihen tärkeään työhön, jota järjestöt tekevät.

Lautakunta toivoo, että hyvinvointialueella selvitetään mahdollisuutta tarjota tiloja maksutta niiden järjestöjen käyttöön, jotka tukevat työllään alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Johdon koulutusten aloittamatta jättäminen vuonna 2025 ei tue palvelustrategian osaamisen ja johtamisen kehittämistä. Henkilöstön osaamista ja saatavuutta koskevia haasteita on tunnistettu, mutta panostukset henkilöstön jatkuvaan koulutukseen ja osaamisen ylläpitoon puuttuu.

Talousarviossa hyvinvointialueen demografisessa kehityksessä palveluiden tuottamista ohjaa rahoitus ja kasvavassa palveluntarpeessa toiminnan kustannustaso ylläpidetään palvelustrategian mukaisesti korkeintaan nykytasolla. Lautakunta on huolissaan tavoitteen toteutumisen vaikutuksista ikäihmisten palveluiden saatavuuteen ja laatuun. Kehittäessä toimintaa tulisi myös arvioida kevyempää ja kustannustehokkaampaa johtamisrakennetta. Ikäihmisten määrä ja samalla palvelujen tarve kasvaa lähivuosina voimakkaasti. Määrässä on myös alueellista vaihtelua, jonka vuoksi lautakunta katsoo, että ympärivuorokautisia osasto- ja hoivapaikkoja koskevat päätökset tulisi arvioida osana tulevia tarveselvityksiä.

Hyvinvointialueen strategian näkökulmasta talousarviossa 2025 järjestämme ja uudistamme palveluita kestäväällä tavalla. Digitaalisilla palveluilla varmistamme sujuvat ja saavutettavat palvelut hyvinvointialueen strategian mukaisesti ja hyödynnämme tehokkaasti digipalveluita ensi vuodesta lähtien. Hyvinvointialue on saavuttamassa digitaalisten sovellusten hyödyntämisen tavoitteen. Johdon koulutuksien aloittamatta jättäminen ei ole hyvinvointialueen strategian mukaista. Talousarviossa ei ole hyvinvointialueen strategian mukaisia konkreettisia esimerkkejä ja panostuksista sujuvan yhteistyön toteuttamisesta

kuntien kanssa työllisyyden edistämisestä sekä maahanmuuttajapalveluissa.

Hyvinvointialueen palvelustrategian mukaisten palvelujen verkoston kehittämisen strategisten linjausten mukaisesti palveluja tarjotaan monikanavaisesti ja kaikissa palvelukokonaisuuksissa digipalvelut muodostavat vahvan perustan.

Hyvinvointialue on sitoutunut olemaan hiilineutraali vuonna 2030. Jotta toteutamme tämän tavoitteen, tulee hyvinvointialueen omilla toimillaan vahvistaa vähäpäästöisten liikennevälineiden käyttöä (esim. työhön tarvittavat autot sekä mahdolliset työsuhdeautot) sekä pyrkiä hankinnoissa vähäpäästöisiin vaihtoehtoihin (esim. ruokapalvelut). Tämä linjataan myös hankintastrategisissa tavoitteissa.